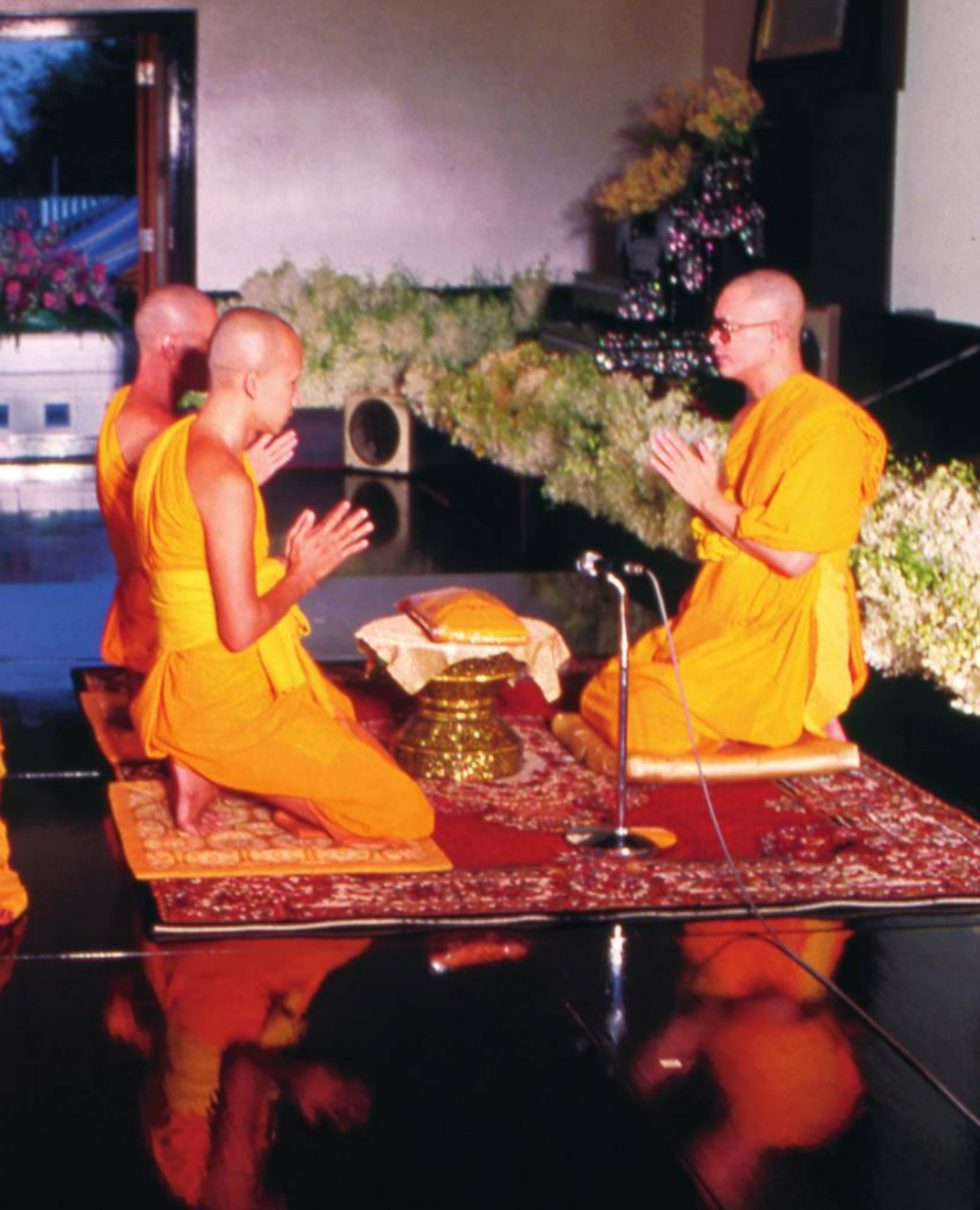

วันเข้าพรรษา

วันเข้าพรรษา

“พรรษา” แปลว่า ฤดูฝน

“เข้าพรรษา” หมายถึง เข้าฤดูฝน

วันเข้าพรรษา ก็คือวันแรกที่พระสงฆ์จะอยู่จำพรรษาที่วัด ไม่ไปพักแรมหรือค้างคืนที่ไหนจนครบ ๓ เดือน นับตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ (หลังวันอาสาฬหบูชา ๑ วัน) ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ถ้าปีใดมีอธิกมาส ในปีนั้นวันเข้าพรรษาจะเลื่อนไปตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ หลัง

ความเป็นมาของวันเข้าพรรษา

ในสมัยพุทธกาล เมื่อครั้งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ เวฬุวนาราม กรุงราชคฤห์ สมัยนั้นยังมิได้ทรงบัญญัติเรื่องการจำพรรษา ภิกษุทั้งหลายจึงเที่ยวจาริกไปทุกฤดูกาลตลอดทั้งปี

ในสมัยนั้น ช่วงฤดูฝนเป็นฤดูกาลในการทำไร่ทำนาของชนทั้งหลาย เพราะเป็นฤดูที่อากาศเหมาะสมและมีน้ำท่าอุดมสมบูรณ์ เมื่อภิกษุเที่ยวจาริกไปในสถานที่ต่าง ๆ นั้น บางครั้งไม่ได้ระมัดระวัง ก็เผลอเหยียบข้าวกล้าในนา ทำความเสียหายแก่พืชพันธุ์เหล่านั้น และในบางครั้งก็พลัดพลั้งเหยียบสัตว์ตายไปก็มี

ชาวบ้านทั้งหลายจึงพากันกล่าวติเตียนว่า “ทำไมพระภิกษุซึ่งเป็นเชื้อสายพระศากยบุตรจึงได้เที่ยวจาริกตลอดฤดูหนาว ฤดูร้อน และฤดูฝน เที่ยวดินเหยียบย่ำข้าวกล้าของชาวไร่ชาวนา แล้วยังเหยียบสัตว์เล็ก สัตว์น้อยตายไปเป็นจำนวนมาก แม้พวกปริพาชกอัญญเดียรธีย์ ผู้เป็น

มิฉนาทิลลิจิ ยังพักอาศัยอยู่ประจำตลอดฤดูฝน หรือแม้แต่ฝนตก ก็ยังทำ
รงอยู่บนยอดไม้ตลอดฤดูฝน แต่พระภิกษุเหล่านี้กลับเที่ยวจาริกไปตลอด
ทุกฤดูกาล นำความเดือดร้อนไปให้แก่ประชาชน และเป็นอันตรายแก่
ชีวิตสัตว์เล็กสัตว์น้อยอีกด้วย”

เมื่อเหล่าภิกษุได้ยินชาวบ้านว่ากล่าวติเตียนเช่นนี้ จึงกราบทูลเรื่องนี้
แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติพระวินัย ให้ภิกษุ
ทั้งหลายอยู่จำพรรษาเป็นเวลา ๓ เดือน

ภิกษุทั้งหลายต่างสงสัยว่า จะต้องจำพรรษาเมื่อใดหนอ จึงกราบทูล
ถามพระพุทธองค์ พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า เราอนุญาตให้เข้าพรรษา
ในฤดูฝน

ภิกษุทั้งหลายสงสัยอีกว่า วันเข้าพรรษาในฤดูฝนเป็นวันไหนกันแน่
จึงพากันไปกราบทูลถามพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระพุทธองค์จึงรับสั่งว่า ภิกษุทั้งหลาย วันเข้าพรรษามีอยู่ ๒ วัน
ด้วยกัน คือ วันเข้าพรรษาต้น และวันเข้าพรรษาหลัง

วันเข้าพรรษาต้น คือ วันที่ดวงจันทร์เสวยฤกษ์อาสาฬหะสว่างแล้ว
๑ วัน ตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘

วันเข้าพรรษาหลัง คือ วันที่ดวงจันทร์เสวยฤกษ์อาสาฬหะสว่างแล้ว
๑ เดือน ตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๙ หากภิกษุรูปใดมาจำพรรษาใน
วันเข้าพรรษาต้นไม่ทัน ก็สามารถเข้าจำพรรษาในวันเข้าพรรษาหลังได้

สัตตาทกณียะ (กิจที่ทรงอนุญาตให้ไป-กลับภายใน ๗ วัน)

ตลอดฤดูกาลแห่งการจำพรรษา พระพุทธองค์ทรงห้ามพระภิกษุเที่ยวจาริกไปในสถานที่ต่าง ๆ ตลอดฤดูฝน ยกเว้นเมื่อมีเหตุจำเป็น ที่เรียกว่า “**สัตตาทกณียะ**” จึงจะทรงอนุญาตให้เดินทางในระหว่างพรรษาได้ โดยให้กลับภายใน ๗ วัน

ความเป็นมาแห่งสัตตาทกณียะ

หลังจากที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบัญญัติการอยู่จำพรรษาแล้ว ครั้งหนึ่งเมื่อพระองค์ประทับอยู่ ณ เขตวนาราม กรุงสาวัตถี มีอุบาสกชาวเมืองโกศลคนหนึ่งชื่อ อุเทน ได้สร้างวิหารถวายสงฆ์ เมื่อสร้างเสร็จแล้วก็ส่งคนไปนิมนต์ภิกษุทั้งหลายมา เพื่อตนจะได้ถวายวิหารทาน และฟังธรรม

แต่ภิกษุทั้งหลายตอบว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบัญญัติไว้ว่า ภิกษุเข้าพรรษาแล้ว ต้องอยู่ประจำที่ตลอด ๓ เดือน จะเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ ตามความประสงค์เหมือนช่วงก่อนเข้าพรรษาไม่ได้ ขออุบาสกอุเทนจงรอก่อนเถิด เมื่อหมดเขตพรรษาแล้ว ภิกษุทั้งหลายจะรีบพากันไป แต่ถ้าหากอุบาสกมีภารกิจอื่นที่ต้องรีบทำ และจำเป็นต้องถวายวิหารในเวลานั้นก็ให้ถวายแก่ภิกษุที่ประจำอยู่ในอารามใกล้ ๆ นั้นเถิด

อุบาสกอุเทนทราบข่าวแล้วก็ไม่พอใจ ถึงกับกล่าวติเตียนภิกษุสงฆ์ว่า เมื่อเราส่งข่าวไปแล้ว เหตุใดพระคุณเจ้าทั้งหลายจึงไม่มา ทั้ง ๆ ที่เราก็คือเป็นทายาทผู้ทำกิจการงานของสงฆ์ เป็นผู้อุปฐากสงฆ์

ภิกษุทั้งหลายได้ยินคำติเตียนดังนี้แล้ว จึงพากันไปกราบทูล พระผู้มีพระภาคเจ้าให้ทรงทราบ พระองค์จึงตรัสว่า ตถาคตอนุญาต ให้ไปได้ ๗ วัน ผู้ที่จะไป ได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี นางสิกขมานา (สามเณรี ที่ได้รับการอบรมเป็นเวลา ๒ ปี เพื่ออุปสมบทเป็นภิกษุณี) สามเณร สามเณรี อุบาสก อุบาสิกา แต่เมื่อไปแล้ว ต้องกลับมาให้ทันภายใน ๗ วัน

ถ้ามีใครสร้างวิหาร เเพง ปราสาท ปราสาทโล้น ถ้ำ บริเวณ ชุ่มประตู่ เรือนไฟ ศาลาเรือนไฟ สระโบกขรณี มณฑป อาราม พื้นอาราม ฯลฯ แล้วได้ส่งข่าวให้คนไปนิมนต์ภิกษุว่า ขอให้พระคุณเจ้ามาเถิด ข้าพเจ้าทั้งหลายมีความประสงค์จะให้ท่าน จะฟังธรรม และอยากเห็นภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายควรจะไปได้ แต่ต้องกลับมาให้ทันภายใน ๗ วัน

สัตตาหกรณียะ ที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาตมีดังต่อไปนี้

๑. เมื่อมีสาธุชนปรารถนาจะบำเพ็ญบุญกุศล และส่งคนมานิมนต์ ในกรณีเช่นนี้ทรงอนุญาตให้ไปได้เฉพาะที่เขาส่งคนมานิมนต์ ถ้าไม่ส่ง คนมานิมนต์ ก็ไม่ทรงอนุญาตให้ไป

๒. เมื่อเพื่อนสหธรรมิกอาพาธ จะส่งคนมานิมนต์หรือไม่ก็ตาม ทรงอนุญาตให้ไปช่วยดูแลได้

๓. เมื่อเพื่อนสหธรรมิกเกิดความไม่ยินดีในการประพฤติพรหมจรรย์ เกิดความรำคาญใจหรือกลุ้มใจ หรือเกิดความเห็นผิด ทรงอนุญาตให้ ไปเพื่อระงับเหตุนั้น ๆ ได้

๔. เมื่อเพื่อนสหธรรมิก (ภิกษุ ภิกษุณี) ต้องอาบัติสังฆาทิเสส ปรารถนาจะออกจากอาบัติในชั้นใดก็ตาม ทรงอนุญาตให้ไปได้

ภาพ : ปลงอาบัติ

๕. เมื่อสงฆ์ปรารภจะทำสังฆกรรมลงโทษภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง และภิกษุรูปที่จะถูกลงโทษต้องการให้ไป เพื่อไกล่เกลี่ยไม่ให้อำนาจรับโทษ หรือให้โทษเบาลง หรือไปเพื่อแนะนำภิกษุรูปนั้นให้ปฏิบัติโดยชอบด้วย พระวินัย หรือเพื่อปลอบใจ เป็นต้น ก็ทรงอนุญาตให้ไปได้

๖. เมื่อนางสิกขมานาหรือสามเณรปรารภจะบวช ทรงอนุญาตให้ไป เพื่อช่วยเหลือในการนั้นได้

๗. เมื่อภิกษุ ภิกษุณี สิกขมานา สามเณร สามเณรี มารดาหรือบิดา ป่วยไข้ ไม่ว่าจะส่งคนมานิมนต์หรือไม่ก็ตาม เมื่อทราบเรื่องก็สามารถไปได้ ส่วนกรณีของพี่น้องหรือญาติเจ็บป่วยนั้น ถ้าส่งคนมานิมนต์ก็ทรงอนุญาตให้ไปได้

๘. เมื่อวิหารชำรุด สามารถไปเพื่อหาสิ่งของมาปฏิสังขรณ์ได้

การขาดพรรษาที่ไม่ต้องอาบัติ

ภิกษุใดไม่อยู่จำพรรษา หรือพบวัดที่จะจำพรรษาแล้วแก้งัดเดินทางเลยไปเสีย ภิกษุนั้นต้องอาบัติทุกกฏ แต่ก็มีข้อยกเว้นบางกรณี คือ เมื่อมีเหตุจำเป็นเกิดขึ้น ทำให้ไม่สามารถจำพรรษาในที่นั้น ๆ ต่อไปได้ ก็ทรงอนุญาต ไม่ให้อาบัติ ในกรณีดังต่อไปนี้

๑. เมื่อถูกสัตว์ร้ายรบกวน ถูกโจรปล้น วิหารถูกไฟไหม้ หรือน้ำท่วม

๒. เมื่อชาวบ้านถูกโจรปล้นแล้วอพยพหนีไป ทรงอนุญาตให้ไปกับเขาได้ และหากชาวบ้านแตกกันเป็น ๒ ฝ่าย ทรงอนุญาตให้ไปกับฝ่าย

ข้างมากได้ หรือถ้าฝ่ายข้างมากไม่มีศรัทธาเลื่อมใส ก็ทรงอนุญาตให้ไป
กับฝ่ายข้างน้อยที่มีศรัทธาเลื่อมใสได้

๓. เมื่อเกิดปัญหาขาดแคลนอาหาร หรือยารักษาโรค หรือขาดผู้
บำรุง ทำให้ได้รับความลำบากในปัจจุบัน ๔ ทรงอนุญาตให้ไปสู่อื่นได้

๔. หากมีผู้เอาทรัพย์สินมาล่อ ทรงอนุญาตให้ไปให้พ้นได้

๕. เมื่อภิกษุสงฆ์หรือภิกษุณีสงฆ์แตกกัน หรือมีผู้พยายามทำให้
แตกกัน หรือทำให้แตกกันแล้ว ทรงอนุญาตให้ไป เพื่อช่วยระงับความ
ไม่สามัคคีนั้นได้

ทรงอนุญาตการจำพรรษาในที่บางแห่ง

ภิกษุบางรูปประสงค์จะจำพรรษาในที่บางแห่งต่าง ๆ กัน ทรงผ่อนผัน
ให้จำพรรษาได้ คือ

๑. ในคอกสัตว์ (หมายถึง อยู่ในที่ที่คนเลี้ยงสัตว์พักอาศัย)
๒. เมื่อคอกสัตว์ย้ายไป ทรงอนุญาตให้ย้ายตามไปได้
๓. ในหมู่เกวียน
๔. ในเรือ

ทรงห้ามจำพรรษาในที่ที่ไม่สมควร

ทรงห้ามการจำพรรษาในที่ที่ไม่สมควร (ไม่ปลอดภัยหรือคับแคบ
เกินไป) คือ

๑. ในโพรงไม้
๒. บนกิ่งหรือคาบไม้
๓. กลางแจ้ง

๔. ไม่มีเสนาสนะ (ที่นอนที่นั่งที่ป้องกันอากาศร้อนหนาว)
๕. ในที่เก็บศพ
๖. ในกลด
๗. ในตุ่ม

ข้อห้ามอื่นๆ

๑. ห้ามตั้งกติกาก่อนที่ไม่สมควร เช่น ตั้งกติกาก่อนว่า ในพรรษาจะไม่บวชสามเณรให้ เป็นต้น

๒. ห้ามรับปากว่า จะจำพรรษาในที่ใดแล้ว แต่กลับไม่จำพรรษาในที่นั้น

พุทธประเพณีการจำพรรษาได้ยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมาเป็นเวลายาวนานกว่า ๒,๕๐๐ ปี นับตั้งแต่วันที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติพระวินัยในครั้งนั้น ประเพณีอันดีงามนี้ก็ยังคงยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องตลอดมาตราบกระทั่งถึงทุกวันนี้

การอยู่จำพรรษานั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ภิกษุทั้งหลายได้พบปะสนทนาธรรม แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อการประพฤติพรหมจรรย์ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ยิ่งขึ้นไป มีเวลาประพฤติปฏิบัติธรรม ทำใจหยุดใจนิ่งมากขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเข้ามาบวชในบวรพระพุทธศาสนา คือ การทำพระนิพพานให้แจ้ง อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของทุกชีวิต ◉